

mocràcia 'l poder resideix en tots encomanant a una minoria la seva actuació; gràcies a las societats anònimes, verdadera democràcia mercantil, tothom pot ser capitalista gran ó petit de la mateixa producció en que intervé personalment. Fent accions de poch valor lo més humil trevallador se transforma en capitalista. Tenen las anònimes sobre las cooperativas la ventatja de convertir lo pobre en *rich*; las cooperativas arruinan a la petita industria, y si be poden ser, hasta cert punt, favorables a 'ls obrers, tenen l'inconvenient de rompre lo pont que uneix a las classes extremas y que fa possible que l'humil arribi a potentat, esborran ó intentan esborrar las classes mitjas, y si logran acabar los richs no conseguiran, com poden conseguirho las anònimes, que 'l trevallador deixi de ser pobre.

* * *

»Totas las observacions precedents van encaminadas a despertar en los cors lo desitj de contribuir ab la mida de las propias forsas a la resolució del problema económic-social, y a incitar al estudi de las cuestiones que l'integran, a fi de que, entre las múltiples y variadas concepciones personals, surti la doctrina, compendi de sabiduria y amor, que fassi assolir a la Humanitat «lo major be del major número possible.»

LA VESTA BLANCA

(LLEGENDA LORONESA)

Hi havia allà en los antichs temps en la Lorena, prop la ciutat de Metz, un cavaller que havia per nom Artur, lo qual era casat ab una hermosa dama, que s'anomenava Brunilda.

Vingueren las Creuhadas, y 'l cavaller enardit de fè religiosa, feu vot d'anarhi. Quan la sua esposa ho sapigué tingué gran tristesa de por de no tornar-lo a veure y li pregà li fes mercé de no deixar-la, més la resolució d'ell era massa forta y no tingué la pobre esposa altre remey que sacrificar lo seu amor al be de la religió cristiana.

Més ans de que se n'anés, ella ab las suas propias mans li feu una vesta blanca ab una creu roja al mig, com a crehuat que era, preguntantli que may se la tragués de sobre.

Ell partí y ella quedà trista y sola en lo antich castell. Y volgué la mala sort que 'l cavaller caigués presoner en una de las primeras batallas.

Los infidels lo junyiren com un bou a una arada y li feyan llaurar la terra; y quan lo pobre, cansat y abatut reposava un xich pera reparar sas forsas, ó quan pensant ab sa fidel esposa, se li escapava de sos ulls una amarganta llàgrima, los sayons de sos enemichs, li pegavan ab sos ferrats bastons ab tant de furor y rabia que la sanch tot sovint de son cos brollava. Mes per tant que rajés, la seva vesta permaneixia sempre immaculada, tan pura y blanca com lo primer dia.

Cas tan estrany arribà a esment del rey de Moreria qui feu compareixer a l'esclau y li preguntà d'ahont era y perque la seva vesta tenia tal propietat que era cada dia mes blanca y nova.

Lo cavaller contestà que aquella vesta era un present de la sua esposa que li feu al partir ell a la guerra, y que seria sempre blanca y hermosa mentras aquella li guardés sa fidelitat.

Lo rey moro quedà ab tal resposta mes estranyat que avans y esdevenintli lo desig de veure si lo cavaller deya veritat y era la única tan maravellosa com suposava, envià secretament un servidor al castell de Brunilda pera veure si podia enamorar-la.

Carregat d'or y pedrerias arribà lo missatger al castell y donà a la fidel esposa la nova de que son marit era en cautiveri de moros.

Al sentir aixó ella esclatà en plor y per mes que aquell ab dolsas paraulas y richs presents procurà ferli oblidar sa pena, en cap manera pogué lograrho, ans al contrari com més acongoixada, més casta y fidel se mostrà a son espós, per manera que lo missatger gastant tot lo que duya no tingué altre recurs que entornarsen cap a moreria.

Mes veureu quina resolució va pendrer ella; se vestí de peregrí y portant una arpa al coll com un trovador d'aquell temps ó un *minnessinger*, s'embarcà en Venecia ab la mateixa nau en que embarcat s'havia lo missatger, y abdos sensa, que est la arribés a conèixer, feren la mateixa via.

Y quan foren en la terra del Sultà ella s'hi presentà y tocà la arpa ab tanta gracia y dolçura, que aquell arribà a oferirli sas mes ricas joyas; mes allà rehusà per tal que no era alló lo que volia y demanà sols en preu la llivertat de un esclau cristià.

Lo Sultà va enujarsen, mes delirava per la música, y per fi va accedirhi.

Llavors ella se feu obrir la presó dels es-